

«ככה» אמר.
 «מדוע אין כניסה?» שאלתי.
 «אין כניסה וזהו. עכשיו תזוין, את חוסמת את הדרך.» אמר ונופף לי בידו שאזין את המכונית.
 «אתה יכול להראות לי צו האומר שהאיזור סגור?» שאלתי.
 «אני לא צריך להראות לך שום צו.» אמר.
 «אז מדוע כל האנשים האלה יכולים לנסוע אם האזור סגור?» שאלתי.
 «הכביש סגור למכוניות ישראליות ות"נ יניב אינפורמציה והתחיל להתרחק.
 «אז איך אפשר לנסוע?»
 «אי אפשר. כל הכבישים סגורים היום למכוניות ישראליות», אמר, «רעכשיו תזוין מהכביש».
 כל טוראי מלך, חשבתי, כשהסתור כבתי והתחלתי לנסוע בחזרה.
 מכיוון שזה היה הכביש היחידי המורכב ללא כפר עבוד, לא נותרה לי ברירה אלא לוותר על הכפר.

«עכשיו חסר לי ילד»

נסעתי צפונה בכביש הראשי רמאללה-שכם לכיוון הכפר מורעת

של הצבאי מעסיקים הילדים את עצמם מדרוכים אחרות. הם מכינים לעצמם מיקלעות, מתאמנים בזריקת אבנים, ומתאמנים גם בתליית רגלי פלסטין על חוטי החשמל. הם קושרים לרגל שתי אבנים קטנות, מנופפים וזורקים אותו כתנועה מיומנת והוא נתפס ונתלה על החוט. אולי בעתיד יהיו ילדים אלה את הקאר של נבחרת הכדורסל של הגדה המערבית.
 בכל פינת רחוב, על כל גדר או בית, כמעט על כל מיבנה, רשומות סיסמות של גופים ואיגודים שונים בצבעים שחור, אדום, או ירוק. יש גם ברכות של פת"ח לחזית הדמוקרטית של נא"ף חוותמה לרגל יום-החזית שנערך בסוף חודש פברואר. «זה מראה», אמר לי מי שהו, «שעכשיו הכל מאוחדים ומלוכדים בגלל ההתקוממות».
 יש גם סיסמות הקוראות לתושבים שלא לרכוש סחורות ומוצרים מתוצרת ישראלית. יש סיסמות האומרות: «בוגר מי שיפגש עם שולץ» ים של סיסמות, חלקן מחוקות, רובן קיימות. משהו סיפר לי בגאווה איך עבר בבוקר באחד הרחובות של ירושלים המיוזמת וראה כיצד הצבא מוחק בצבע לבן כתובת על אחר הקירות. «חודתי בחזרה באותה הדרך אחרי זמן קצר, וראיתי שעל גבי

מוות מרחוק

ב"א משמאל). בכפר לא נערכה באותו הזמן הפגנה כלשהי. המתנחלים עמדו על הכביש (מסומן במרכז), מרחק של 200 מטרים לפחות מן הבית, וירו לעברו.

ביום יוצאים יותר לעבודה בישראל. גם כפר זה אינו שוכן על דרך ראשית. הדרך לכפר זרועה במחסומים אבנים ובשרידי צמיגים בוערים. על עמודי החשמל מתנופפים ריגלי פלסטיק קטנים.
 ילדים לאורך הדרך הראו לי איך להגיע לביתו של השאהיד (המרטיר). בבית אחי ישבו הגברים, ובחוץ היו שורות של כיסאות לאלו שכאו לנחם אבלים. בבית סמוך ישבו הנשים, ביחד עם אמו השכולה של ההרוג. עשרות נשים, בשמלות מסורתיות רקומות, וכצעפיי צמר על ראשן, ישבו על שטיחים שהיו פרושים על הארץ, צפופות, נוגעות זו בזו. הן כמעט שלא דיברו. בכניסה לחדר היו סדורות נעליהן בשורות.
 נג'אח חסן חיג'א היה בן 17 כשנורה ונהרג ביום הרביעי שעבר.
 «היו לי חמישה בנים ושלוש בנות», אמרה אימו בעיניים דומעות, «עכשיו חסר אחד».

«אמר שיחזור בצהריים»

נג'אח היה תלמיד בבית-הספר התיכון ככפר. בניית בית-הספר התאפשרה בעיקבות תרומות שתרמו התושבים עצמם במהלך השנים. חלקו הראשון של המיבנה הוקם ב-1950 והאחרון לפני שנתיים. הוא היה תלמיד טוב בבית-הספר וחשב להיות מכונאי בעתיד.
 חלומו היה להינסא, בחתונה כפולה (המשך בעמוד 42)

תמונתו של אביה, שנהרג בידי מתנחלים שנכנסו לכפר ביום השלישי, כששמעה שנהרג רצה אליו וניסתה לדבר איתו, אך אמרה: «הוא לא ענה לי»

תמונתו של אביה, שנהרג בידי מתנחלים שנכנסו לכפר ביום השלישי, כששמעה שנהרג רצה אליו וניסתה לדבר איתו, אך אמרה: «הוא לא ענה לי»

«הוא לא ענה לי»

תמונתו של אביה, שנהרג בידי מתנחלים שנכנסו לכפר ביום השלישי, כששמעה שנהרג רצה אליו וניסתה לדבר איתו, אך אמרה: «הוא לא ענה לי»

דגל על כל בית

בתים רבים גם מופיעות כתובות וסיסמות שונות שגם לאחר מחיקתן שבות ומופיעות. על בית זה נרשם: «כל מי שיתנגד, ייענש!» ועל החתום: פת"ח.

אל-שרקיה (החווה המיוזמת). זהו כפר קטן, השוכן על ראשו של אחד ההרים מצפון לרמאללה. מקום שכוח-אל, ש' אינו מוביל בעצם לשום מקום. הכפר מרוחק קילומטרים אחדים מן הכביש הראשי והדרך אליו עוברת בין מטעים של עציוניות ותיקים בשנים.
 כמה מאות מטרים אחרי שירדתי מהכביש הראשי והתחלתי לנסוע בכ"ב יש הפנימי המוביל אל הכפר, ראיתי שגם דרך זו חסומה. זה לא היה מחסום צבאי אנושי, אלא מחסום של כמה סלעים ענקיים שהונחו לרוחב הכביש ומנעו כל גישה של רכב. סיפרו לי שכמה ימים קודם הביא הצבא כולדורור שהניח את הסלעים לרוחב הכביש. האי מנתי. גם עשרות אנשים לא יכלו להרים בידיהם את הסלעים הענקיים הללו.

בשלב הזה נאלצתי לוותר גם על מזרעת אל-שרקיה והמשכתי לנסוע צפונה לכיוון תורמוסאיה, שגם שם, כך נאמר לי, נורה אחד התושבים בידי מתנחל.
 הכפר תורמוסאיה שוכן גם הוא ממזרח לכביש רמאללה-שכם. זה כפר קטן ובו 4000 תושבים. הכפר שוכן בעמק פורה וירוק ועיקר פרנסתם של תושביו על חקלאות, במיוחד זיתים, מישמשים ואפרסקים. זה כפר ותיק מאוד ושיר פלסטיני ידוע מספר כי הוא עתיק כמו האגם של טבריה.
 95% מתושבי הכפר חיים על חקלאות, אחוז אחד מפרנסם מעבודתו בישראל או בהתחליות הסמוכות, אך מאז התחילה ההתקוממות, אין התושבי

הצבע הלבן כבר נרשמה סיסמה חדשה. ללמדך שהסיסמות אינן נכתבות יותר רק בחסות החשיכה, הפחד נמוג, הכל משתתפים באופן זה או אחר בהתקוממות. השורות מלוכדות, הכל עוזרים זה לזה.
 הנטיעה לעבוד היתה איטית בגלל מחסומי-האבנים. מדי פעם חלף על פני ג'יפ צבאי בפווה רכבית. כל הג'יפים היו בלא גגות ובתוכם ישבו חיילים לבושים בדבוננים מכף רגל ועד ראש, חגורים וחמושים.
 קילומטרים אחדים לפני הכפר עבד עמר על הכביש אחד הג'יפים הצבאיים,

צילמה וכתבה ענת סרגוסטי

כשהוא חוסם את הדרך באלכסון לרוחב הכביש. שלושה מילואימניקים שנראו כבני 50 ירדו ממנו, לאיש מהם לא היו דגות כלשהן, נשקם על כתפם, החגור עליהם, הם התחילו לעצור את המכונית באות מדרום. מכוניות בעלות לוחיות-זיהוי של הגדה המערבית הור"שו לעבור. אחד המילואימניקים עצר את מכוניתי, בעלת לוחית-זיהוי צה"ר.
 «לאן? שאל.
 «לעבוד» אמרתי.
 «בשביל מה?»
 «כדי לבקר משהו».
 «אין כניסה», אמר, «תסתובבי».
 «למה?» שאלתי.